

Anna Hedlund, Anna-Karin Ivert & Caroline Mellgren

Samhällets moraliska röst

Processuell rättvisa, legitimitet och lokal- och civilsamhällets roll i gruppvåldsinterventionen (GVI) i Malmö

Group Violence Intervention (GVI) is an American gun violence reduction strategy based on focused deterrence theory, aimed at stopping serious violence and shootings among criminal groups. The strategy has been implemented in several Swedish cities with the goal of reversing a negative trend marked by increasing shootings and explosions. GVI is carried out through collaboration between the police, the municipality/social services, and probation services. In the American version of the strategy, the local community plays a central role and should clearly demonstrate that violence is unacceptable. In the Swedish implementation of the strategy, however, it has not been as clear how the local community should be involved or what role it can play. Based on interview material collected in Malmö with more than 50 professionals working with GVI as well as with local and civil society organizations involved in crime prevention work, the aim with the article is to critically reflect on the local community's role in violence prevention strategies. The analysis shows that authorities have found it difficult to include local voices in GVI in Sweden. One challenge identified is the resistance encountered in certain neighborhoods to collaborate with authorities because there is a lack of trust in the police and social services. The article discusses the role of local community in relation to procedural justice and legitimacy and offers suggestions on how authorities can strengthen relationships with the local community and thereby include the voices, perspectives, and experiences that already exist in local neighborhoods. The findings are relevant for actors involved in preventive work across social services, the police, and civil society.

Keywords: group violence intervention, GVI, credible messengers, community, crime prevention, gun violence, Malmö, Sweden

Anna Hedlund är lektor i mänskliga rättigheter vid Institutionen för Globala Studier, Göteborgs universitet.

Anna-Karin Ivert är biträdande professor i kriminologi vid Institutionen för kriminologi, Malmö universitet.

Caroline Mellgren är biträdande professor i kriminologi vid Institutionen för polisiärt arbete, Malmö universitet.

Kontakt: anna.hedlund@gu.se

<https://doi.org/10.64098/SVT.2025.32.55531>
Socialvetenskaplig tidskrift, vol 32, nr 3-4 (2025), s. 547-568.
© 2025 Författarna, Licens: CC-BY 4.0.

Inledning

I Sverige har grovt våld såsom skjutningar och sprängningar kopplat till kriminella grupperingar ökat det senaste decenniet (Hradilova Selin et al. 2024). En stor del av det grova våldet idag är kopplat till kriminella nätverk i specifika geografiska områden i storstäderna men förekommer även på mindre orter (Sarnecki 2025, s. 25). Konflikter inom och mellan nätverk kan ha olika orsaker men handlar ofta om narkotikamarknaden, status, hämnd, eller lojalitet (Hedlund, Wästerfors & Tutenges 2024). De som driver det grova våldet är en relativt liten grupp män som står för en stor andel av skjutningarna och sprängningarna och våldet har blivit mer impulsivt och hänsynslöst (Jönsson & Nilsson 2019), där även unga gärningspersoner, ibland barn och tonåringar, är inblandade (Brå 2023).

Den negativa våldsutvecklingen har lett till att myndigheter börjat arbeta med nya strategier för att stoppa våldet. En strategi som prövas i Sverige är den amerikanska modellen Group Violence Intervention (GVI), en problemorienterad strategi som fokuserar på de relativt få grupper i samhället som bedöms stå för en stor del av det skjutvapenrelaterade våldet (Braga & Weisburd 2012; Kennedy & Braga 2020). Strategin bygger på principen om fokuserad avskräckning: att förebygga våld genom att rikta tydliga insatser mot specifika grupper, exempelvis fler poliskontroller, rättsliga åtgärder eller sanktioner, och på så sätt avskräcka brott innan de sker (Scott 2017; Braga, Weisburd & Turchan 2018).

Centralt i GVI är att hela samhället, både myndigheter och lokal- och civilsamhälle, ska kommunicera ett tydligt budskap till de våldsdrivande grupperna: våld är oacceptabelt. De grupper som inte upphör med våldshandlingar möts av sanktioner som riktas mot hela gruppen, till exempel ökat fokus från polisen eller utökade kontroller inom frivården. Samtidigt innehåller budskapet information om att det finns socialt stöd att få via socialtjänsten. Budskapet förmedlas på informationsmöten (call-ins) där representanter från myndigheter och lokal- och civilsamhället deltar och gemensamt levererar budskapet till kartlagda grupper. Budskapet förmedlas också vid individuella samtal (custom notifications).

GVI implementerades först i Malmö 2018 under namnet *Sluta Skjut* och har sedan dess införts i flera kommuner såsom Göteborg, Örebro, Järfälla/Upplands-Bro och Huddinge. I Sverige genomförs GVI i samarbete mellan polisen, kriminalvården och socialtjänsten som samverkar kring kartlagda individer och grupper som polisen bedömer är drivande i våldet. Målgruppen är primärt män med koppling till grupper som driver det grova våldet och som löper hög risk att skjuta någon eller själva bli

skjutna. Exakt hur många personer som har kartlagts inom GVI är oklart då nationell statistik saknas, men uppskattningsvis är det flera hundra individer i Sverige som är, eller har varit, kartlagda av polisen.

En viktig komponent inom GVI är processuell rättvisa, d.v.s. att strategin bygger på legitimitet dels mellan myndigheter och målgruppen, dels mellan myndigheter och lokalsamhället. Enligt teorier om processuell rättvisa (Tyler 2006) beror människors vilja att följa lagar och samarbeta med rättsväsendet främst på hur de blir behandlade av myndigheter. När individer upplever att till exempel polisen agerar rättvist ökar deras upplevelse av att dessa aktörer har legitimitet (Bottoms & Tankebe 2020, s. 86–88). Ett grundelement i ursprungsmodellen av GVI är att myndigheter ska bygga legitimitet genom rättvisa processer, tydlig kommunikation och ett respektfullt bemötande (NNSC 2015).

Lokalsamhället är tänkt att spela en nyckelroll i GVI för att stärka samhällets kollektiva och moraliska röst mot våld. Lokalsamhället innefattar alla invånare, men i detta sammanhang särskilt de som bor i områden som drabbats negativt av våldet. I den här artikeln förstår vi civilsamhället som en del av lokalsamhället och omfattar ideella föreningar, trossamfund, stiftelser och ekonomiska föreningar samt lokala gräsrotsinitiativ såsom mammagrupper eller nattvandrare och/eller organisationer som är separerade från staten och grundade i gemensamma intressen (se till exempel Sjöberg & Turunen 2018 och Turunen 2020 för utförligare definitioner). För enkelhetens skull använder vi begreppet lokal- och civilsamhälle eftersom gränsen mellan dem ofta är flytande i svensk kontext.

I GVI mobiliseras lokalsamhället genom s.k. trovärdiga budbärare (även kallade credible messengers, case workers, outreach workers, street workers eller liknande). Dessa nyckelpersoner ska fungera som *the community moral voice* (NNSC 2015). För att kunna kommunicera budskapet om att våld inte tolereras på ett trovärdigt sätt behöver nyckelpersonerna ha legitimitet och auktoritet bland de våldsdrivande grupperna. Nyckelpersonerna kan vara personer med direkta eller indirekta erfarenheter av våld ”smärtans röst” (the voice of pain) eller personer som lämnat kriminaliteten, ”ångerns röst” (the voice of redemption) eller representanter från lokalområdet som har förtroende bland grupperingarna (Kennedy 2010). Lokalsamhället ska genom dessa nyckelpersoner utöva (in)formell social kontroll och symbolisera att budskapet kommer från hela samhället, inte bara myndigheter.

I Sverige har implementeringen av GVI utvärderats i samtliga städer där strategin tillämpats (Ivert & Mellgren 2023, 2025; Ivert, Mellgren & Nilsson 2020; Starke & Larsson 2023; Gustafsson et al. 2024; Hellfeldt et al. 2023). Resultaten från samtliga

utvärderingar visar att lokal- och civilsamhällets roll i strategin är svårtolkad och en utmanande komponent i en svensk kontext. I Sverige är GVI i praktiken nästan uteslutande en myndighetsdriven strategi, där polisen ansvarar för kartläggning, polisen och frivården står för sanktioner medan socialtjänsten erbjuder stödinsatser. Med utgångspunkt i flera års forskning om Sluta Skjut i Malmö är syftet med denna artikel att fördjupa förståelsen av lokal- och civilsamhällets roll inom GVI i Malmö, samt att belysa de utmaningar som såväl myndighetsaktörer som representanter från lokal- och civilsamhället upplever i arbetet med att inkludera dem i GVI. I artikeln analyserar vi hur olika former av legitimitet förstås och förhandlas inom ramen för GVI, med särskilt fokus på nyckelpersoner från lokalområden. Syftet är inte att utvärdera strategins effekter på våldsanvändning, utan snarare att undersöka frågor om hur lokalsamhället förstås och representeras: Vad kännetecknar ett lokalsamhälle? Vems röst inkluderas? Vem anses vara legitim, och vilken roll tillskrivs dessa röster i arbetet mot våldet?

Tidigare forskning om GVI och lokal- och civilsamhällets roll i strategin

Det finns omfattande forskning om GVI internationellt (se till exempel Henderson et al. 2017; Trinkner et al. 2019; Kochel & McGarrell 2025). Merparten av forskningen är koncentrerad till utvärderingar av strategins övergripande effekter på våld och skjutningar (Braga & Weisburd 2012; Braga et al. 2018). Däremot finns relativt få studier som undersöker strategins olika kärnkomponenter; såsom kommunikation eller sanktioner och även studier av målgruppens upplevelser och erfarenheter av GVI är begränsade. Särskilt begränsad är forskningen om lokal- och civilsamhällets roll, trots att denna komponent anses central för strategins legitimitet och genomslagskraft (Kennedy 2010).

Utvärderingar av strategins effekter på våld och skjutningar visar på blandade resultat. I USA har utvärderingar av GVI i flera städer visat att strategin har potential att minska antalet skjutningar och dödligt våld (Braga & Weisburd 2012; Braga et al. 2018; SBU 2023). Samtidigt har andra forskare intagit en mer kritisk hållning och ifrågasatt möjligheten att dra generella slutsatser utifrån de befintliga utvärderingarna. Cook & Jens (2006) samt Fagan (2002) har till exempel pekat på flera metodologiska begränsningar i tidigare utvärderingar. De framhåller bland annat att när Operation Ceasefire (den ursprungliga GVI-modellen) implementerades i Boston, genomfördes samtidigt ett antal andra interventioner i staden, vilket försvårade möjligheten att isolera effekterna av en enskild strategi och gör därmed kausala tolkningar osäkra.

Även utvärderingen av Newarks variant av Operation Ceasefire visar på liknande problematik (Boyle et al. 2010). Forskarna fann inga statistiskt signifikanta förändringar i dödligt våld efter implementeringen men bedömde trots detta att strategin hade ett fortsatt praktiskt värde. De processutvärderingar som gjorts av implementeringen i Sverige visar att det finns förutsättningar att arbeta enligt strategin även i en svensk kontext, men att det också finns utmaningar (Ivert & Mellgren 2023; Ivert et al. 2020; Starke & Larsson 2023; Gustafsson et al. 2024; Hellfeldt et al. 2023). Det är för tidigt att dra slutsatser om strategins effekter på våldet i de svenska städer eftersom det i dagsläget endast finns effektutvärderingar från Malmö. Effektutvärderingarna från Malmö (Ivert & Mellgren 2023, 2025; Ivert et al. 2020) visar att skjutningarna har minskat efter implementeringen av Sluta Skjut, men att det är svårt att slå fast att detta beror på GVI. Förutsättningarna att implementera GVI i en svensk kontext har ifrågasatts med utgångspunkt i att det finns betydande utmaningar kopplade till strategins överförbarhet (Holgersson & Westman 2021). Bland annat har det lyfts fram att det finns skillnader i rättsliga regelverk, påföljdssystem och sociala strukturer vilket innebär att en implementering av den amerikanska modellen inte är möjlig utan omfattande anpassningar (Knutsson 2019). En studie av implementeringen av GVI i Köpenhamn visar på just denna typ av problem (Johansen & Fynbo 2024).

I forskning om GVI framhålls lokal-och civilsamhället som centrala komponenter i strategin (Kennedy, Braga & Piehl 2001; Kennedy 2010). I den amerikanska kontexten betonas särskilt att lokalsamhällets delaktighet kan bidra till att återuppbygga förtroendet mellan polis och boende i marginaliserade områden som historiskt utsatts för polisivåld, rasism och repressiva åtgärder (Moyer 2023). I flera amerikanska städer anlitas därför personer med egna erfarenheter av vapenvåld, till exempel tidigare gängmedlemmar eller föräldrar som förlorat barn i skjutningar för att fungera som förebilder och bärare av anti-våldsbudskap. Trots antagandet att dessa aktörer är avgörande för strategin finns det så vitt vi vet få studier som specifikt analyserar deras roll i GVI. Tidigare studier från bland annat Baltimore visar att representanter från lokalsamhället förhöll sig kritiska till att strategin inte adresserade frågor om ras, ojämlikhet och utanförskap, samt att gemensamma mål mellan myndigheter och samhällsaktörer saknades (se t.ex. Buggs 2018; Roman 2021). Lokala aktörer ansåg dessutom att strategin var alltför polisinriktad, vilket skapade spänningar mellan myndigheter och lokalsamhället (Roman 2021). I Baltimore uteblev också de förväntade minskningarna av skjutningar, vilket enligt Roman (2021) delvis kan förklaras av bristande samverkan med lokalsamhället. Roman (2021) betonar därför vikten av att tydliggöra formerna för lokalsamhällets delaktighet, inkludera lokala röster i ett tidigt

skede och formulera gemensamma mål. Vidare menar hon att det som myndigheter uppfattar som positiva effekter inte alltid delas av boende i våldsdrabbade områden. Griffiths & Christian (2015) lyfter liknande aspekter och menar att även om antalet skjutningar minskar kan underliggande problem såsom utanförskap och misstro mot myndigheter bestå, vilket gör att våldet riskerar att återkomma. En strategi som fokuserar alltför snävt på högriskgrupper kan dessutom förbise strukturella orsaker till våldet och därmed försvaga förtroendet för myndigheterna i de drabbade områdena. En sådan inriktning riskerar att göra att GVI uppfattas som en ren polisstrategi (se även, Bell 2017). Samtidigt kan förtroendet för strategier som GVI stärkas om invånare upplever att polis och socialtjänst faktiskt engagerar sig i vardagliga problem. Forskning om GVI, särskilt i kontexter utanför USA, visar dessutom att samarbetet med lokalsamhället ofta är svårt att etablera och upprätthålla (Davies, Grossmith & Dawson 2016, Johansen & Fynbo 2024). En utvärdering från London visade exempelvis att komponenten om lokalsamhällets engagemang var svår att tolka, och att myndigheterna hade utmaningar med att identifiera ”rätt röster” att involvera (Davies, Grossmith & Dawson 2016).

Lokalsamhället ur ett teoretiskt perspektiv

Begreppet lokalsamhälle (eng. *community*) har länge varit centralt inom samhällsvetenskaplig teori som ett analytiskt begrepp för att förstå sociala och kulturella gemenskaper. Tidig antropologisk forskning beskrev lokalsamhällen som homogena sociala och politiska system, en syn som senare kritiserats för att vara allt för statisk och för att bortse från ekonomiska och globala processer (se t.ex. Cohen 1985, Hannerz 1995). I andra teorier förstås lokalsamhället som en symbolisk och upplevd gemenskap där gränser mellan ”vi” och ”dem” ständigt förhandlas (Anderson 1983). Samhället kan också förstås som institutionella och politiska konstruktioner där staten använder institutioner som makt- och styrningsverktyg (Foucault 1991). Wacquant (2009) har till exempel analyserat hur nyliberal politik i USA omformar urbana områden och skapar nya former av social exkludering, marginalitet och fattigdom. Hannerz (1995) har vidare förstått samhället som mångfacetterat där globala flöden av människor, idéer och resurser ständigt formar och omformar subkulturer, sociala relationer, makt och identiteter (se även Appadurai 1996). Andra forskare har beskrivit lokalsamhället som intressebaserade arenor där gemenskaper skapas genom delade livsvillkor såsom fattigdom, arbetslöshet eller gemensamma intressen såsom politik, religion eller sport (Sjöberg & Turunen 2022). Lokalsamhället är således inte

homogent eller statistiskt, utan bör förstås som en arena där olika aktörer, intressen och positioner samexisterar och ibland är i konflikt med varandra.

I strategier som GVI blir förståelsen av lokalsamhället särskilt relevant eftersom samhällets "moraliska röst" tillskrivs en avgörande betydelse för att kunna påverka våldsdrivande gruppers normer och beteenden. Legitimitet och inflytande varierar beroende på sociala och kulturella faktorer, vilket kräver en djupare reflektion kring hur lokalsamhället tolkas, vilka aktörer som inkluderas eller exkluderas, och hur deras representativitet och legitimitet förstås och definieras. Föreställningen om ett enhetligt "lokal-och civilsamhälle" kan exempelvis riskera att bli idealiserad. Vilken legitimitet en representant från lokalsamhället har i ett visst område kan påverkas av faktorer som etnicitet, religion, kön, klass eller livsstil och detta kommer ha olika betydelse för olika våldsdrivande grupper.

För att förstå lokal- och civilsamhällets roll i GVI är det även nödvändigt att beakta skillnader i socialt arbete mellan USA och Sverige, vilket påverkar strategins överförbarhet. En betydande skillnad i hur arbetet med GVI har varit organiserat är att det i Sverige bedrivs som ett formellt samarbete mellan polis, kommun/socialtjänst och kriminalvården, med projektledare som ansvarar för samordningen och kontakten med koordinators inom respektive myndighet. I USA ser organisationen ofta annorlunda ut, där socialarbetare (case workers, credible messengers) med lokalkännedom och egna erfarenheter av våld i mycket högre grad har en direkt roll i strategin. Till skillnad från USA saknas det i Sverige representanter från lokal- och civilsamhället i styr- och ledningsgrupper, vilket begränsar den lokala förankringen.

I många av de amerikanska städer där GVI har implementerats finns en lång tradition av *community social work* som vuxit fram i en kontext med svag offentlig sektor. I Sverige, där kommunen historiskt haft huvudansvaret för socialt arbete, har lokal- och civilsamhällets roll i förebyggande arbete varit mer begränsad, även om detta är under förändring i takt med ökad polarisering, segregation och välfärdsutmaningar (Sjöberg & Turunen 2022). Det finns dock tecken på att civilsamhället kommer få ökad betydelse i det brottsförebyggande arbetet. Detta kan exemplifieras av ett regeringsuppdrag där Brottsförebyggande rådet ges i uppdrag att stödja kommunerna i att utveckla samverkan med civilsamhället (Justitiedepartementet 2024; Brå 2025). De strukturella skillnaderna mellan USA och Sverige innebär att GVI i Sverige måste anpassas efter lokala förutsättningar. Det blir därför centralt att studera de utmaningar som följer av ambitionen att skapa lokal legitimitet genom samverkan mellan myndigheter och lokalsamhälle.

Metod och material

Artikeln utgår primärt från material insamlat i två olika projekt mellan 2018 och 2023. Ivert & Mellgren var ansvariga för ett projekt som syftade till att utvärdera implementeringen av Sluta Skjut i Malmö. Hedlunds projekt fokuserade på målgruppen för Sluta Skjut samt lokalsamhällets roll i ideellt våldsförebyggande arbete. I båda projekten har forskarna följt implementeringen av Sluta Skjut och genomfört över 50 intervjuer med yrkesverksamma inom GVI, deltagit på möten, och haft uppföljande samtal med representanter från polisen, socialtjänsten, och frivården och tagit del av skriftlig dokumentation såsom verksamhetsplaner, uppföljningar om hur arbetet med lokalsamhället fortskrider, metodmaterial och broschyrer. Därutöver har en av författarna (Hedlund) genomfört etnografiskt fältarbete och intervjuer med flera aktörer från lokal- och civilsamhället i Malmö, såsom ideella föreningar, nattvandrare, lokala organisationer, relationsvärldar, områdesvärdar och representanter för lokala organisationer. Det övergripande syftet var att bättre förstå hur det förebyggande arbetet ser ut på lokal och ideell nivå. Materialinsamlingen fokuserade inte specifikt på GVI men det var inte ovanligt att strategin nämndes i samtal som handlade om hur myndigheter och lokal- och civilsamhället arbetar för att förebygga det grova våldet. Hedlund har också genomfört ett fältbesök i Philadelphia 2024 där intervjuer genomfördes med representanter från GVI, till exempel case-workers/trovärdiga budbärare, samt samtal med poliser, representanter från rättsväsendet, mödrar till mordoffer, samt intervjuer med fyra individer som fick stöd genom GVI:s insatser (ekonomiskt stöd, arbetsträning, terapi). Syftet var att få en jämförande bild av hur GVI genomförs i USA och vilken roll lokal- och civilsamhällets ”röster” har inom GVI i den amerikanska kontexten.

Den huvudsakliga datainsamlingen har gjorts genom semi-strukturerade intervjuer med yrkesverksamma inom GVI. Detta för att få en djupare förståelse för utmaningar och möjligheter kopplade till strategins innehåll, såsom call-ins, custom notifications och samverkan med lokalsamhället. Respondenterna representerar de myndigheter som deltar i strategin: frivården, socialtjänsten, polisen, kommunala aktörer och representanter från lokal- och civilsamhället. Intervjuerna genomfördes både individuellt med yrkesverksamma och i form av gruppintervjuer. Båda studierna har huvudsakligen fokuserat på att samla in material från myndighetsaktörer med ansvar för implementeringen av GVI. Intervjuer med representanter från lokal- och civilsamhället har i mindre utsträckning genomförts, eftersom dessa aktörer har en mer begränsad roll inom GVI i den svenska kontexten och inte deltar i det operativa arbetet i samma omfattning. För att bredda perspektivet har dock några sådana röster inklu-

derats. Det är viktigt att understryka att resultaten inte är representativa för alla aktörer inom GVI. De intervjuade myndighetsföreträdarna representerar olika verksamheter med skilda roller och ansvar, och motsvarande variation finns bland de lokal- och civilsamhällesaktörer som deltagit. Syftet är inte att dra generella slutsatser, utan att reflektera över lokal- och civilsamhällets roll i GVI i svensk kontext. Båda projekten har etikprövats, och samtliga intervjupersoner har lämnat muntligt eller skriftligt samtycke till att medverka.

Analys

När vi analyserade materialet för den här artikeln har vi gått igenom ett material bestående av transkriberade intervjuer, anteckningar från möten, fältanteckningar, deltagande observationer och projektdokument. I samband med analysen identifierades mönster, upprepningar och teman som sedan analyserades med tematisk analys (Braun & Clarke 2006). I artikeln använder vi endast utdrag från det material som handlar om lokal- och civilsamhället i relation till GVI, samt intervjumaterial och fältanteckningar från samtal med representanter från lokalsamhället. Vi fokuserar på tre övergripande teman. Inom ramen för det första temat diskuteras hur myndigheterna reflekterade kring att involvera lokal- och civilsamhället i GVI; och mer specifikt på hur de tolkade komponenten som handlar om nyckelpersoner (trovärdiga budbärare). Under det andra temat diskuteras några av de utmaningar som försvårade arbetet, till exempel en misstänksamhet från lokal- och civilsamhällets perspektiv att stå upp mot våldet och för att samarbeta med myndigheter. Under det tredje temat ger vi exempel på hur representanter från lokalsamhället resonerade kring GVI. Detta belyser ett annat perspektiv, nämligen att det finns meningsskiljaktigheter i hur arbetet med att stoppa det grova våldet bör se ut. Avslutningsvis diskuteras vi resultaten med särskilt fokus på begreppet legitimitet.

Vems röst är trovärdig, legitim och lämplig?

Vi inleder det här avsnittet med att diskutera hur myndigheterna som varit involverade i Sluta Skjut i Malmö resonerade kring vem eller vilka representanter från lokal- och civilsamhället som skulle agera som trovärdiga röster i samband med interventioner som call-ins och vilka utmaningar som uppstod i detta arbete. Här finner vi att det uppstod flera frågetecken och tolkningar kring *vem* som skulle tillfrågas, vilken *roll* de tillfrågade skulle ha och vad deras *funktion* egentligen borde vara i GVI. Sedan GVI implementerades i Malmö har det funnits en ambition att engagera representanter från

lokal- och civilsamhället i strategin. Till exempel har personer från lokala trossamfund, föreningar och bostadsbolag närvarat på call-ins som talare och/eller publik. Intervju-personer i Malmö beskriver att arbetet med att identifiera personer från lokal- och civilsamhället till en början var svårt då de generellt sätt saknade kunskap om hur ett sådant samarbete skulle kunna se ut, samt att det var ett nytt arbetssätt. En intervju-person uttryckte ironiskt att ”det är ett helsike att hitta personer till call-ins” för att betona hur svårt det var att hitta lämpliga deltagare. Arbetet beskrivs generellt som både tidskrävande och utmanande:

Arbetet med att engagera lokalsamhället har varit omfattande och inneburit otaliga presentationer, hundratals telefonsamtal, mejlutskick och möten. Det har också varit ett kontinuerligt arbete för att upprätthålla relationer och engagera nya personer.

Att identifiera personer från lokal- och civilsamhället som ska ha en aktiv roll i en myndighetsdriven strategi som fokuserar på våldsdrivande grupper gav upphov till flera etiska dilemman. Vem anses till exempel vara legitim och på vilka grunder? Detta innebär att myndigheterna noggrant måste välja personer som är lämpade för uppdraget. Inbjudna representanter från lokal- och civilsamhället ska vara personer som har lokal förankring och legitimitet bland de våldsdrivande grupperna och som dessa individer känner igen. Att finna personer som har legitimitet bland våldsdrivande grupper är i sig något som behöver problematiseras vidare. Eftersom de grupper som bjuds in till call-in kan stå i direkt opposition till varandra och vara fiender är det inte säkert att grupperna uppfattar samma personer som legitima. Vidare skulle det kunna anses vara kontraproduktivt för GVI som strategi att de lokala representanterna faktiskt har legitimitet bland en våldsdrivande grupp.

Samtidigt är det andra aspekter som måste tas i beaktning till exempel säkerhet under och efter ett call-in när personer från lokal- och civilsamhället riskerar att möta de kartlagda personerna i sitt bostadsområde. Att delta på ett call-in innebär att publik och talare konfronteras ansikte-mot-ansikte med individer som är drivande i våldet i staden. Det fanns till exempel en oro bland myndighetsrepresentanterna för att representanter från lokal- och civilsamhället skulle kunna riskera att drabbas av vedergällningar eller repressalier för att de ”står upp mot våldet” offentligt. En intervju-person berättar att det också varit svårt att hitta förebilder som kan agera talare från de områden där grupperingarna är verksamma: ”vi skulle helst vilja plocka någon från det bostadsområde där ungdomarna kommer från, men det har vi inte gjort”. En annan

intervjuperson säger att det var svårt att identifiera personer som ”sticker ut”, och säger ”Ja vi har haft några förebilder från [namn på bostadsområde], några MMA-killar. Men vi hittar inga som sticker ut.”

I intervjuerna nämns det att samtidigt som det är viktigt att inkludera representanter från lokalsamhället så finns det en oro över att ”välja fel” personer som skulle kunna ha en negativ inverkan på de kartlagda individerna, till exempel personer som själva har ett kriminell förflutet, som inte står upp för demokratiska värderingar eller som har starka politiska åsikter. Det nämndes också att det finns utmaningar med civilsamhället på så sätt att det faktiskt inte är helt lätt att veta vilka organisationer som är ”bra” organisationer, vilka som är seriösa och pålitliga och att det var svårt för myndigheterna att veta vilka organisationers arbete som faktiskt gör skillnad. Här framkom det att det finns ett behov och en vilja att identifiera de som kan påverka grupperna och våldet och att det inte är någon idé att involvera civilsamhället i just det här arbetet om de inte kan påverka målgruppen. Att välja ”rätt röster” var således förknippat med en viss försiktighet och oro. I de call-ins som har gjorts i Malmö har man därför tagit det säkra före det osäkra och valt relativt neutrala röster, exempelvis en diakon, en imam, en traumaläkare och en mamma som förlorat sitt barn på call-ins.

Sammanfattningsvis har det funnits flera utmaningar kopplade till att hitta rätt trovärdiga budbärare. Detta förklarades som att det varken är enkelt eller självklart att identifiera ”rätt” personer till call-ins och att det funnits en osäkerhet kring de lokala representanternas förmåga att kunna påverka och vilken legitimitet dessa röster har i relation till de våldsdivande grupperna.

Misstänksamhet mot myndigheter och rädsla för att stå upp mot våldet

Ett återkommande tema i intervjuer med yrkesverksamma inom GVI är att det uppfattas finnas en rädsla och misstänksamhet bland invånare att engagera sig i myndighetsgemensamma insatser vars primära målgrupp är de grupper som driver det grova våldet. Rädslan är, enligt flera intervjupersoner, sannolikt kopplad till de senaste årens hämndaktioner, där oskyldiga personer – ofta avlägsna släktingar eller bekanta till gängkriminella har utsatts för vedergällningar, till exempel skjutningar och på senare år sprängningar. I en studie av Skinnari, Jonsson & Vesterhav (2018) baserad på intervjuer med boende i områden där kriminella grupperingar har en påtaglig inverkan så framkommer det att den främsta orsaken till att människor undviker att samarbeta med myndigheter är rädsla för repressalier. En annan bidragande faktor till att invånare inte vill samarbeta med myndigheter är upplevelser av orättvis

behandling av exempelvis polisen (se även Skinnari, Jonsson & Vesterhav 2019). En intervjuperson berättade att ett hinder för samverkan med lokal- och civilsamhället i GVI rör just rädslan för att bli förknippad med polisen, vilket i sin tur skulle kunna hota den tillfrågades ställning i det egna området:

Vi sa det att vi skulle ta [namn på personer från lokalsamhället] men de vågar inte. Det var någon ICA handlare från [namn på bostadsområde] som hade varit bra men de vågade inte heller. De ser en fortsättning på det, att de har engagerat sig ihop med polisen och därför så vågar de inte.

Att bli sedd som någon som står ”på polisens sida” kan upplevas riskabelt och potentiellt skadligt för individens relationer eller personliga säkerhet och är ett beslut som nog måste övervägas. Intervjupersoner underströk samtidigt att det ställs höga förväntningar på de personer som ska delta i GVI och att det inte är alla som har modet att ställa sig framför en kriminell gruppering och öppet säga ”Vi vill inte att du ska dö”. Samma person utvecklade sitt resonemang och säger:

Folk tycker att det är väldigt obehagligt [att ingripa mot kriminella]. I Sverige vågar människor inte ge sig ut när det är mörkt [för att konfrontera kriminella]. Vi litar på att socialtjänsten ska ta hand om problemet.

Trots utmaningar med att identifiera ”rätt” personer så uttrycktes det en optimism i utvecklingen över tid. En intervjuperson beskriver hur rädslan att delta i interventioner som call-ins har minskat efter varje genomfört möte:

Jag upplever det som att rädslan var större i oktober förra året när vi hade vår första call-in än i dag. För nu ska vi snart köra vårt tredje och redan andra gången så kändes det som att de som var oroliga första gången var vid andra gången mindre oroliga.

Att rädslan upplevs minska tyder enligt intervjupersonen på att förtroende och tillit mellan myndigheterna och lokal- och civilsamhället kan byggas upp successivt över

tid. Att exempelvis call-ins är ett återkommande inslag i GVI antyder på långsiktighet vilket kan bidra till att myndigheterna visar att det finns kontinuitet i strategin, vilket i sig kan bidra till att fler personer från lokal- och civilsamhället vill och vågar engagera sig. Mot denna bakgrund pågår ett omfattande arbete i Malmö för att stärka relationen mellan myndigheter och lokal- och civilsamhället. I Malmö har GVI utsett en särskild koordinator med uppdrag att sprida information om strategin och bygga broar mellan myndigheterna och lokalsamhället. Ett konkret resultat är en broschyr som samlar information om de organisationer som är involverade i GVI-arbetet och som individer kan vända sig till för stöd om de vill lämna kriminaliteten. Bland dessa aktörer återfinns imamer, Svenska kyrkan samt en civilsamhällesorganisation. Ett annat pågående initiativ är att socialtjänsten tillsammans med representanter från lokal- och civilsamhället håller på att utveckla ett samarbete som går ut på social respons vid våldshändelser där man fokuserar på brottsoffret och ger stöd till den som drabbas av våldet och hens anhöriga (se även Brå 2025). I intervjuerna med myndighetsrepresentanter framkommer det även att det finns en upplevd misstro och rädsla bland representanter från lokal- och civilsamhället för att associeras med polisen eller de andra myndigheterna i GVI. I nästa avsnitt lyfter vi några röster från representanter från lokalsamhället för att beskriva hur dessa ser på arbetet med GVI.

Perspektiv från lokalsamhället: "Det är vi som gör saker. På riktigt."

De representanter från lokal- och civilsamhället som har engagerats i GVI i Malmö är generellt sett positivt inställda till att delta i strategin och det framkommer att det finns en vilja och ett stort engagemang från lokal- och civilsamhället att stå upp mot våldet. Samtidigt visar intervjuer med representanter från lokal- och civilsamhället som arbetar brottsförebyggande inom flera fält (såsom områdesvärdar, nattvandrare, representanter från civilsamhällsorganisationer och gräsrotsinitiativ) att samverkan med myndigheter inte alltid uppfattas vara enkel. Intervjuer visar att även om de flesta är positivt inställda till att myndigheterna *gör* något åt våldet så finns det grundläggande meningsskiljaktigheter i *hur* arbetet bör bedrivas och på vilket sätt problemet bör hanteras, vilket kan ge ytterligare en bild av varför samarbetet mellan myndigheterna och lokalsamhället inte är enkelt. Till exempel visar intervjuer att det finns målkonflikter mellan hur formella insatser av myndigheter bedrivs kontra det lokala, förebyggande arbetet som sker på plats i områden där det grova våldet har en negativ inverkan. Ett tema som framkommer är att det finns grundläggande åsiktsskillnader i hur representanter från lokal- och civilsamhället och myndigheterna anser att arbetet

mot våldsdrivande grupperingar bör utformas. Några representanter från lokal- och civilsamhället betonade till exempel närvaro i området, relationsskapande arbete och förtroende samt förebyggande arbete i kontrast till myndigheternas strategier som uppfattas som symbolpolitiska och kontrollbaserade åtgärder.

I en intervju framkommer det att en invändning som riktades mot GVI och myndigheter generellt är att de inte är fysiskt närvarande i de ungas miljö och därmed inte skapar relationer med ungdomar. En intervjuperson säger: "Det är viktigt att vara ute och visa sin närvaro. Ungdomar behöver bra förebilder." Denna närvaro, menade respondenten, skapar trygghet och tillit vilket är något som ofta saknas när poliser som inte känner området kommer in utifrån. Hen fortsatte berätta: "Det är okej med närpolis som känner oss men när det kommer en polis utifrån kan det lätt bli turbulens". Intervjupersonen betonade att detta inte gäller alla poliser och särskilt inte områdespoliser som ofta har väletablerade relationer i de områden de verkar i. Men, hen tillade att det inte är ovanligt att poliser generellt agerar utifrån fördomar och bristande kunskap: "De (polisen) har en bild av oss som inte stämmer och de kommer hit och är arga och skriker." Detta, menade respondenten, gör att ungdomarna reagerar med ilska, vilket ökar risken för eskalerande konflikter snarare än att det lugnar ner situationen. I detta sammanhang lyfte en områdesvärd fram sin egen roll som central. Intervjupersonen berättade att de ofta måste fungera som medlare mellan ungdomar och myndigheter, hen gav ett exempel: "Då kan [om det blir konflikter mellan polisen och ungdomsgång] områdesvärdar vara här och medla mellan polisen och de som står emellan. Det är bra för då känner ungdomarna värdarna och de kan lugna ner situationen". Intervjupersonen underströk att många som arbetar inom civilsamhället har en annan roll än myndigheterna och deras funktion vilar på ett starkt lokalt förtroende som byggs upp över tid och som inte kan ersättas av externa aktörer. Intervjupersonen framhöll att om aktörer från lokal-och civilsamhället skulle engagera sig i myndigheternas strategier så skulle deras förtroende kunna undermineras eftersom det kan finnas en misstänksamhet mot myndigheter bland de individer de syftar till att hjälpa och därför anses det vara viktigt att deras arbete är fristående från myndigheternas arbete.

En annan representant för en lokal organisation var skeptisk mot det arbete som bedrivs inom GVI och riktade särskilt kritik mot call-ins. Call-in beskrevs som tvingande, ineffektiva och symboliska: "De som kom på call-in var tvungna att vara där och de kom inte frivilligt. De hade sina förmyndare [frivårdsinspektörer] med sig". Intervjupersonen menar att GVI inte når de som befinner sig i riskzonen för att dras in i grovt våld: "De som de är ute efter kommer skjuta varandra ändå. Det kommer inte att fungera". I stället lyfte intervjupersonen fram vikten av förebyggande, relations-

skapande arbete, något som är återkommande i flera intervjuer. Intervjupersonen menade att det är i vardagen, genom långsiktiga nätverk och närvaro, som förändring sker: ”Det som behövs är förebyggande arbete”. Förutom att intervjupersonen hade invändningar mot hur GVI fortsatte hen att berätta: ”De kommer till mig här på [namn på område] för att jag har ett så stort nätverk”. Intervjupersonen menade på att det finns en upplevelse bland lokala aktörer att myndigheter ”vill åt” deras resurser, nätverk eller lokal kännedom, men utan att ge tillbaka i form av stöd eller finansiering: ”Det är initiativ som det vi håller på med som borde få pengar. Det är vi som gör saker. På riktigt”.

Slutligen så visar några intervjuer att det kan finnas en misstro mot myndighetsinsatser i vissa områden. En intervjuperson säger till exempel: ”Nästa vecka kommer en person från Sluta Skjut för att övertyga mig om att det de gör är bra. Men jag är inte övertygad”. Denna kommentar skulle kunna tolkas som det finns en vilja att ”övertyga” snarare än att samarbeta. Avslutningsvis bör det tilläggas att även om citaten ovan inte är representativa för att beskriva hela lokal- och civilsamhällets perspektiv eller kollektiva röst så illustrerar dessa perspektiv på hur myndighetsinitiativ ibland kan krocka med den bild som finns av hur arbetet ska bedrivas i lokalsamhället. Ett sådant perspektiv är vikten av förståelse för området man arbetar i men också legitimitet, närvaro och relationer, samt fokus på förebyggande insatser förankrade i lokalsamhället.

Diskussion

Syftet med den här artikeln har varit att diskutera lokal- och civilsamhällets roll i GVI i Malmö. Den övergripande analysen visar att denna komponent har varit svår att tolka och översätta till en svensk kontext. Under de första åren med GVI-arbetet i Sverige har lokal- och civilsamhällets roll i strategin varit begränsad till talarröster och publik på call-ins och har inte varit närvarande i det dagliga arbetet med strategin. Arbetet var inte heller prioriterat initialt. Artikeln visar på flera faktorer som bidragit till detta. GVI är en ny strategi i svensk kontext och myndigheterna saknar både kunskap och praktiska erfarenheter av att arbeta med trovärdiga budbärare på det sättet som ofta görs den amerikanska kontext där strategin utvecklats.

Analysen ger upphov till flera frågor om legitimitet och både praktiska, etiska och säkerhetsmässiga utmaningar kopplade till arbetet med att identifiera ”rätt röster” och att mobilisera ”samhällets moraliska röst” som är viktiga att reflektera över. Arbetet med GVI innebär direkt konfrontation och kontakt med individer och grupper som

driver grovt våld såsom skjutningar, sprängningar och utpressning, och som kan ha stort negativt inflytande i specifika bostadsområden. Dessutom är dessa bostadsområden inte homogena platser utan är arenor för en myriad av olika individer, grupper, aktörer, organisationer, och där olika initiativ, idéer, maktförhållanden och intressen samverkar och ibland står i konflikt med varandra. Att identifiera "rätt" utvalda representanter som både har legitimitet bland kriminella grupper och som samtidigt vågar ställa sig framför dessa grupper och tydligt kommunicera att de måste upphöra med våldet kan därför förväntas vara utmanande. Dessutom så blandas individer från olika kriminella grupper på call-ins, vilket i praktiken innebär att rivaliserande grupper möts i ett och samma rum och även om nyckelpersonerna skulle ha auktoritet bland några individer i rummet så är det inte säkert att det gäller för alla vilket skulle kunna vara kontraproduktivt för hela strategin. Att hitta röster som skulle kunna tala till samtliga deltagare var därför något som samverkansaktörerna lade mycket tid på. Centralt för att kommunikationen ska fungera är reflektion kring frågor om vem som egentligen är legitim och trovärdig, och för vem? Och om denna röst inte är trovärdig eller anses vara legitim för gruppmedlemmarna, vad skulle det kunna få för konsekvenser både för strategin och för alla inblandade? Vårt material visar till exempel att vissa tillfrågade personer från lokalsamhället inte ville eller vågade ställa upp som talare på call-ins eller vara en del av publiken på grund av rädsla för repressalier. Tveksamhet att delta vid call-in skulle också kunna bero på att myndigheterna inte nödvändigtvis har ett gott rykte i områden som har drabbats av våldshändelser, att de boende saknar förtroende för dem och därför inte vill delta. Tidigare studier visar till exempel att det finns en misstro mot myndigheter och särskilt polisen (se även Skinnari et al. 2018). Att myndigheterna har legitimitet i de områden de verkar i är därför avgörande för huruvida lokalinvånare kommer att vilja samarbeta med dem eller inte. Att bli förknippad med exempelvis polisen och att samarbeta med myndigheterna skulle också kunna hota representantens legitimitet och position i området där hen har auktoritet, vilket i sin tur skulle kunna underminera förtroendet hen har i lokalområdet. Vidare så finns det anledning att tänka över strategins legitimitet och de eventuella problem som skulle kunna uppstå i våldsdrabbade områden om myndigheterna inte lyckas trycka tillbaka våldet. Detta skulle då kunna tolkas som att trycket inte är reellt och då kan det uppstå legitimitetsproblem även för boende och verksamheter i lokalområdet.

Analysen visar också att det kan finnas olika föreställningar om hur arbetet med att motverka kriminella gruppers makt och inflytande faktiskt ska utföras. Här kan det finnas olika förväntningar på vilka mål som ska uppfyllas, hur våldet ska hanteras och motverkas och olika perspektiv och idéer kring hur man bäst uppnår målet. GVI är i

första hand en strategi för att hantera befintliga problem med grovt våld och för att förebygga att ett kriminellt/våldsamt beteende utvecklas hos en enskild individ behövs andra typer av strategier. Representanter från lokala organisationer och ideella gräsrotsinitiativ uttryckte att det som behövs är förbyggande insatser såsom att skapa tillitsfulla relationer, sysselsättning till unga, och att arbeta med att förhindra att unga i riskzonen hamnar i kriminalitet snarare än fler kontroller och polisinsatser. Dessa olika perspektiv på både problembilden och lösningen var också en anledning till att de inte ville engagera sig i myndigheternas arbete. Här finner vi vad tidigare forskning också har visat; att personer som bor och verkar i de områden där våld har en negativ påverkan inte nödvändigtvis delar myndigheters bild av hur arbetet ska utföras och att även om det gemensamma målet att stoppa våld delas av alla aktörer så kan vägen dit se olika ut (Roman 2021; Bell 2017).

Vidare, processuell rättvisa är en av utgångspunkterna för GVI som sällan betonas i Sverige och där legitimitetsfrågor återigen blir viktiga. Processuell rättvisa handlar i stora drag om dialog och sociala relationer mellan myndigheter och lokalområden, samt återupprättelse och rättssäkerhet. I Sverige, där vissa lokalområden präglas av bristande förtroende för polisen och myndigheter kan det finnas en ovilja att engagera sig med myndigheter. Tidigare studier från USA (t.ex. Weitzer & Tuch 2006) visar att misstro mot myndigheter sällan bottnar i enskilda händelser utan mer om en upplevelse av historisk ojämlikhet, marginalisering och systematisk orättvisa. Legitimiteten är därför inte given utan är någonting som måste förtjänas genom exempelvis respektfullt bemötande från myndigheter. Inom arbetet med GVI kan det vara viktigt att reflektera kring vad metoder som bygger på sanktioner, avskräckning och utökade kontroller kan signalera i lokalområdet (se även Bell 2017). Vidare kan det även här finnas perspektiv som krockar. För myndigheterna kan legitimitet handla om att skapa förtroende för statens institutioner och att upprätthålla lag och ordning. För boende i områden som drabbas av våldet kan legitimitet däremot handla om upplevelsen av att bli sedd, hörd och inkluderad i beslut som påverkar deras livsvillkor (Weitzer & Tuch 2006). Legitimitet måste därför byggas genom sociala relationer där staten måste kunna förtjäna förtroendet (se även Tyler 2006). I arbetet med att mobilisera "samhällets moraliska röst" i GVI bör man därför reflektera kring bredare frågor om legitimitetsskapande, sociala relationer och inte minst vems, eller vilkas röst som både inkluderas och exkluderas i detta arbete samt hur budskapet tas emot och landar hos målgruppen och boende i de områden där våldet är närvarande.

Slutligen, artikeln har visat att "samhällets moraliska röst" är svår att tolka och innehåller flera dimensioner som är viktiga att reflektera kring i relation till strategier

för att stoppa det grova våldet. Vad som kännetecknar ett lokalsamhälle, vems röst som ska inkluderas, vem som anses vara legitim och vilken roll "rösterna" ska ha, samt vad det kan få för konsekvenser för våldet, lokalområdet och inblandade individer är viktigt att fortsätta problematisera, speciellt i frågor som handlar om processuell rättvisa och legitimitet.

Referenser

- Anderson, B. (1983). *Imagined communities: Reflections on the origin and spread of nationalism*. Verso.
- Appadurai, A. (1996). *Modernity at large: Cultural dimensions of globalization*. University of Minnesota Press.
- Bell, M.C. (2017). "Police reform and the dismantling of legal estrangement". *Yale Law Journal*, 126 (7), s. 2054–2150.
- Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), s. 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Braga, A.A. & Weisburd, D. (2012). *Pulling levers focused deterrence strategies to prevent crime*. No. 6 of Crime Prevention Research Review. Washington, D.C.: U.S. Department of Justice, Office of Community Oriented Policing Services.
- Braga, A., Weisburd, D. & Turchan, B. (2018). Focused deterrence strategies and crime control. *Criminology & Public Policy*, 17, s. 205–250: <https://doi.org/10.1111/1745-9133.12353>
- Bottoms, A. & Tankebe, J. (2020). *Legitimacy and criminal justice: An international exploration*. Oxford University Press.
- Boyle, D. J., Lanterman, J. L., Pascarella, J. E. & Cheng, C.C. (2010). The Impact of Newark's Operation Ceasefire on Trauma Center Gunshot Wound Admissions. *Justice Research and Policy*, 12(2), 105–123.
- Brå. (2023). *Barn och unga i kriminella nätverk: En studie av inträde, brott, villkor och utträde*. Rapport 2023:13. Brottsförebyggande rådet. https://bra.se/download/18.3808406a192bd2f0b723548/1730213224915/2023_13-Barn-och-unga-i-kriminella-natverk.pdf Nedladdad: 2026-01-20.
- Brå. (2025). *Uppdrag om fortsatt stöd till befintliga etableringar av gruppvaldsintervention (GVI). Delredovisning av regeringsuppdrag*. JU2024/0221. https://bra.se/download/18.70f8763719545f3cd771421/1740659396627/2025_Uppdrag%20om%20fortsatt%20stod%20till%20befintliga%20etableringar%20av%20gruppvaldsintervention.pdf Nedladdad: 2026-01-20.
- Buggs, S.A.L. (2018). *Evaluating efforts to reduce gun violence in Baltimore: drug law enforcement, cure Violence, and focused deterrence*. Diss. Johns Hopkins. University: <https://jscholarship.library.jhu.edu/bitstream/handle/1774.2/60065/BUGGS-DISSERTATION-2018.pdf?sequence=1&isAllowed=y> Nedladdad: 2026 -01-20.
- Cohen, A.P. (1985). *Symbolic Construction of Community*. Tavistock publications Ltd.
- Cook, P.J. & Jens, L. (2006). Aiming for Evidence-Based Gun Policy. *Journal of Policy Analysis and Management*. 25(3), s. 691–731. <https://doi.org/10.1002/pam.20202>
- Davies, T., Grossmith, L. & Dawson, P. (2016). *Group Violence. Intervention London: An Evaluation of the Shield Pilot*. MOPAC Evidence and Insight: https://www.london.gov.uk/sites/default/files/gvi_london_evaluation270117.pdf Nedladdad: 2026-01-20.
- Fagan, J. (2002). *Policing Guns and Youth Violence*, 12(2) The Future of Children: Children, Youth, and Gun Violence 133: https://scholarship.law.columbia.edu/faculty_scholarship/2625
- Foucault, M. (1991). Governmentality. I G. Burchell, C. Gordon & P. Miller. (red.). *The Foucault effect: Studies in governmentality*, s. 87–104. University of Chicago Press.

- Griffiths, E. & Christian, J. (2015). Considering focused deterrence in the age of Ferguson, Baltimore, North Charlestown, and beyond. *Criminology & Public Policy*, 14(3), s. 573–581.
<https://doi.org/10.1111/1745-9133.12140>
- Gustafsson, N.-K., Feltmann, K., Mumbai Jemal, M., Elgán, T. & Gripenberg, J. (2024). *En processutvärdering av Gruppvåldsintervention (GVI) i Huddinge, Järfälla/Upplands-Bro samt Uppsala. Slutrapport*. STAD Forskningsrapport nr. 83. Centrum för psykiatriforskning, Karolinska Institutet.
- Hannerz, U. (1995). *Cultural Complexity: Studies in the Social Organization of Meaning*. Columbia University Press.
- Hedlund, A., Wästerfors, D. & Tutenges, S. (2024). Respect and Anxiety. Guns as ambiguous symbols among criminally involved youths in Sweden. *Criminology and Criminal Justice*.
<https://doi.org/10.1177/17488958241270774>.
- Hellfeldt, K., Olsson, K., Frogner, L. & Strand, S. (2023). *Processutvärdering av GVI Örebro. En strategi för att minska och förebygga utvecklingen av grovt och dödligt våld kopplat till kriminella grupper*. Örebro universitet.
- Henderson, S.M., Peterson, S.S. & Engel, R.S. (2017). Pulling levers to prevent violence: “The Boston miracle.” Its adaptations, and future directions for research. I Teasdale, B. & Bradley, M.S (red.) *Preventing crime and violence*. Springer.
- Holgersson, S. & Westman, J. (2021). *Hur skyddar och stärker Polismyndigheten föreställningen om sin effektivitet? – exempel från olika verksamhetsområden*. Rapport. Linköpings universitet.
- Hradilova Selin, K., Krüsselmann, K., Suonpää, K. & Shannon, D. (2024). Trends in firearm homicide in 23 European countries – is Sweden an outlier?. *Nordic Journal of Criminology*, 25(1), s. 1–24.
<https://doi.org/10.18261/njc.25.1.4>
- Ivert, A.-K. & Mellgren, C. (2023). *Uppföljning av sluta skjut: En strategi för att minska det grova våldet i Malmö*. Malmö Universitet.
- Ivert, A.-K. & Mellgren, C. (2025). Transforming gun violence through group intervention: the Swedish experience of implementing focused deterrence. *Policing and Society*, s. 1–21. doi: 10.1080/10439463.2025.2608196.
- Ivert, A.-K., Mellgren, C. & Nilsson, J. (2020). *Processutvärdering av Sluta Skjut*. Malmö Universitet.
- Johansen, M. L. & Fynbo, L. (2025). *Forent Mod Vold, Erfaringsopsamling fra Københavns Politis afprøvning af strategien 'Group Violence Intervention'*. VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd. Vive rapport. København, Danmark: Vive (Det nationale forsknings- og analysecenter for velfærd).
- Justitiedepartementet. (2024). *Uppdrag att utveckla samarbetet med civilsamhället i det brottsförebyggande arbetet*. <https://www.regeringen.se/contentassets/5cd0e68394634f1d84a49317a6f6275c/uppdag-att-utveckla-samverkan-med-civilsamhallet-i-det-brottsforebyggande-arbetet.pdf>
Nedladdad: 2026-01-20.
- Jönsson, E. & Nilsson, E. (2019). *Skjutningar i kriminella miljöer – En intervjustudie*. Rapport 2019:3, Brottsförebyggande rådet:
https://bra.se/download/18.3808406a192bd2f0b724fa0/1730361667795/2019_3_Skjutningar_i_kriminella_miljoer.pdf Nedladdad: 2026 -01-20.
- Kennedy D. M. (2010). *Practice brief: Norms, narratives, and community engagement for crime prevention*. Center for Crime Prevention & Control, John Jay College of Criminal Justice.
- Kennedy, D.M. & Braga, A.A. (2020). *A framework for addressing violence and serious crime: focused deterrence, legitimacy, and prevention*. Cambridge University Press.

- Kennedy, D.M, Braga, A.A. & Piehl, A.M. (2001). *Reducing gun violence: The Boston gun project's operation ceasefire*. National Institute of Justice: <https://www.ojp.gov/pdffiles1/nij/188741.pdf>
Nedladdad: 2026-01-20.
- Knutsson, J. (2019). Sluta skjut-projektet kommer inte att fungera. *Kvartal*, 3 december.
<https://kvartal.se/kvartal/artiklar/sluta-skjut-projektet-kommer-inte-att-fungera/cG9zdDo0NDU2>.
Nedladdad: 2026-01-20.
- Kochel, T.R. & McGarrell, E.F. (2025). Voices from inside focused deterrence: Implications for implementation. *Journal of Criminal Justice*, 100, 102483.
<https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2025.102483>
- Moyer, R.A. (2023). Assessing the effects of the Group Violence Intervention on firearm violence in Philadelphia. *Journal of Experimental Criminology*, 21, s. 527–557. <https://doi.org/10.1007/s11292-023-09601-w>
- National Network for Safe Communities (NNSC). (2015). *Group Violence Intervention: An Implementation Guide*. Washington, DC: Office of Community Oriented Policing Services: https://nnscommunities.org/wp-content/uploads/2017/10/PM_Guide_final_web.pdf Nedladdad: 2026-01-20.
- Roman, C. (2021). An evaluator's reflections and lessons learned about gang intervention strategies: An agenda for research. *Journal of Aggression, Conflict and Peace Research*, 13, s. 148–167: <https://psycnet.apa.org/doi/10.1108/JACPR-02-2021-0576>
- Sarnecki, J. (2021). *Kriminella nätverk i Sverige förr och nu*. Vetenskapsrådet.
<https://www.vr.se/download/18.3762d070193ded820f474fc3/1738080505930/Kriminella%20nätverk%20-%20förr%20och%20nu.pdf>
- SBU. (2023). *Psykosociala insatser för att förebygga och minska gängkriminalitet bland barn och unga vuxna*. SBU Utvärderar, publikation nr. 369. Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU).
- Scott, M. S. (2017). *Focused deterrence of high-risk individuals*. (Strategies for Policing Innovation: Problem-Oriented Guides for Police, Response Guide Series No. 13). Tempe, AZ: Center for Problem-Oriented Policing / U.S. Department of Justice.
- Sjöberg, S. & Turunen, P. (2022). Community work in Nordic welfare states in transformation: directions, conditions and dilemmas. *Nordic Social Work Research*, 12(2), s. 209–216.
<https://doi.org/10.1080/2156857X.2022.2056812>
- Sjöberg, S. & Turunen P. (red.). (2018). *Samhällsarbete: Aktörer, arenor och perspektiv*. Studentlitteratur.
- Skinnari, J., Jonsson, A. & Vesterhav, D. (2018). *Relationen till rättsväsendet i socialt utsatta områden*. Brottsförebyggande rådet:
https://bra.se/download/18.6af85320191e4f4f8b93ddc/1727443481679/2018_6_Relationen_till_rattsvasendet_i_socialt_utsatta_omraden.pdf Nedladdad: 2026-01-20.
- Skinnari, J., Jonsson, A. & Vesterhav, D. (2019). *Tystnadskulturer*. Brottsförebyggande rådet:
https://bra.se/download/18.1537f1c6192bd251bfc4112/1730210790398/2019_10_Tystnadskulture_r.pdf Nedladdad: 2026-01-20.
- Starke, M. & Larsson, A. (2023). *Processutvärdering av Group Violence Intervention (GVI) i Göteborg*. Institutionen för socialt arbete. Göteborgs universitet.
- Trinkner, R., Kerrison, E.M. & Goff, P.A. (2019). The Force of Fear: Police Stereotype Threat, Self-Legitimacy, and Support for Excessive Force. *Law and Human Behavior*, 43, s. 421–435.
<https://doi.org/10.1037/lhb0000339>

Socialvetenskaplig tidskrift 2025:3-4

- Turunen, P. (2020). Empowering Community Work in Elastic-reflexive Transformation: A Nordic Perspective from Sweden. *ERIS Journal*, 4 (20), s. 116–130.
<https://doi.org/10.1080/2156857X.2022.2056812>
- Tyler, T. R. (2006). *Why People Obey the Law*. Princeton University Press.
- Wacquant, L. (2009). *Punishing the Poor: The Neoliberal Government of Social Insecurity*. Duke University Press.
- Weitzer, R. & Tuch, S. A. (2006). *Race and policing in America: conflict and reform*. Cambridge University Press.